Brat ANDREJ PASTORÁK dožil sa dňa 21. decembra 1975 65 rokov svojho života, 40 rokov manželstva s Helenou rod. Sekerákovou a 20 rokov uplynulo odvtedy, čo vykonáva funkciu kostolníka v Bajerovciach. Túto svoju prácu si vykonáva v dome Božom svedomite a s láskou, ako spieva žalmista: „Milujem, Hospodine, Tvojho domu obydlie, i miesto, kde Tvoja sláva prebýva" (Ž. 26, 8). Zbor kurátorov a pravoslávni veriaci touto cestou jubilanta br. Andreja srdečne pozdravujú a do ďalšieho života mu prajú veľa Božieho požehnania a zdravia.

Na mnohaja i blahaja lita!

Zbor kurátorov a veriaci

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

Alžbeta Činčariková, Michalovce — Močarany, Kčs 100.—, Bohuznáma zo Suchého, okr. Michalovce, 10.—, Zuzana Šamudovská, Markovce, 20.—, pravoslávni veriaci z Michalian Kčs 250.—, pravoslávna veriaca z Michalian Kčs 50.—, pravoslávni veriaci z Hažína Kčs 100.—, pravoslávni veriaci zo Záluží, okr. Michalovce, 100.—, Pravoslávny farský úrad Šamudovce Kčs 130.—, Mária Tkáčová, Brusnica, 50.—, vd. Lukáčová z Dúbravky, okr. Michalovce 100.—, Štefan Štofčo, Chrastné pri Košiciach Kčs 20.—.

Štedrým darcom, ktorí nezabudli na potreby svojej cirkevnej tlače ani v Novom roku 1976, vrelá vďaka a Pán Boh zaplať. Mená ďalších darcov uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

Budúce číslo vyjde 2. februára 1976

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red. prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliánske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 — Povolené SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXII. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 1/1976

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti, čo najúprimnejšie vás zdravím pri príležitosti vstupu do nového roku 1976. Prajem vám, aby i tento rok bol pre vás všetkých natoľko úspešný, ako bol rok minulý, a to v škole, tak i vo voľnom čase.

Ozaj, čo robievate vo voľnom čase? Často sa hovorí: povedz mi, s kým sa priateliš, a ja ti poviem, kto si! Alebo: čo čítaš, poznám ťa podľa toho! Ide teda o dve oblasti z vášho života: o priateľstvo a o trávenie voľného času s knihou v ruke.

Treba povedať, že jedno i druhé je potrebné. Bez priateľov by sa nám na zemi žilo smutne, a bez knihy — to je vylúčené, žiť bez knihy.

Majte však na zreteli jedno: vyslovene neplodne je strávená voľná chvíľa bezcieľnym pobehúvaním po uliciach a vystrájaním po dedine. Tým by ste len prilievali oleja na oheň tým, ktorí hovoria, že dnešná mládež, to nie to, čo bolo. A to predsa nechcete, veď to nie je pravda. Naša mládež je práve taká dobrá ako bola, je len iná. Rozdeľte si voľné chvíle. Najprv sa naučte čo treba do školy, povinnosti neslobodno odkladať. Potom príde chvíľa uvoľnenia, ak chcete s kamarátmi. Nezabudnite sa ani vtedy však doma opýtať, či v niečom nepotrebujú pomoc. Bolo by od vás bezohľadné „vypadnúť" bez toho že by mama vedela, kde ste a s kým a nechať jej všetku prácu. Vy, chlapci, keď sme pri tej pomoci, doniesť dreva, uhlie, alebo si sami vyžehliť nohavice, to azda môžete, i keď ste ešte mladí. Dievčatá si nájdu prácu pri mame ľahšie, hoci aj tie niekedy treba k nej priťahovať. Chcete mať čistú blúzku na druhý deň do školy? Nenechávajte to na mamu, veď ona má rôzne iné povinnosti, viem, že by vám to urobila, ale určite jej urobíte radosť a prekvapíte ju, ak si takú vecičku dáte do poriadku same! — A keď ste sa už posánkovali a pobehali vonku, nezabúdajte, že i duša potrebuje odpočinok. Kultúrny človek siahne po knihe, už od útleho detstva. Potom bude knihu ľúbiť po celý život a ona mu bude v mnohých situáciách pomáhať. Ja si myslím, že žiadna prečítaná kniha nezaškodí, mnohú môžete odsúdiť, mnohá sa vám nebude páčiť, ale z každej si zoberiete niečo dobré pre život, kniha vás bude utvárať, rozšírite si slovnú zásobu a i tie vaše slohy v škole budú krajšie.

Po takto strávených voľných chvíľach sa budete pred večerným odpočinkom a modlitbou cítiť oveľa viac uspokojení, než keby ste celé popoludnie lietali a len so zatvárajúcimi sa očami začali robiť domáce úlohy. Slovom, i do voľných chvíľ treba zaviesť systém, ktorý by vám vyhovoval a s ktorým by bolo spokojné i vaše okolie, t. j. rodina. Ak máte mladších súrodencov, pozrite, či im občas netreba pomôcť s úlohami, budú vám vďační. Tak toľko teda do nového roku!

Vaša teta Helena

Na prahu nového roka

Rozlúčili sme sa s rokom, odchádzajúcim na večnosť. Namiesto neho k nám z večnosti prichádza rok nový. Podľa prirovnania sv. Gregora Bohoslovca je čas neprestajne tečúcou riekou, vytekajúcou z večnosti a do večnosti sa vlievajúcou.

Odišiel na večnosť rok 1975... v každom roku uplynie mlčky deň za dňom, na pohľad sa ponášajú, majú svoje rána, poludnia a večery. Roky majú svoje jari, letá, jesene i zimy. Líšia sa však obsahom, nielen dni, ale i roky, dokonca i hodiny. Každý deň môže niečo zo svojej skúsenosti odovzdať tomu nasledujúcemu, každý deň prináša vlastnú lekciu dňu nasledujúcemu.

I minulý rok bol pre nás poučný. V našom živote znovu sme prežívali veriacim srdcom všetky posvätné momenty pozemského života Pána a Spasiteľa nášho Isusa Christa a Presvätej Bohorodičky, svojou veriacou dušou sme ešte hlbšie pocítili všetku lásku a blízkosť nášho nebeského Otca a našej nebeskej Matky. Pre toto šťastie — byť pod ochranou našej matky, pravoslávnej cirkvi, Boh predĺžil náš život i na odchádzajúci starý rok. Poďakujme preto všemohúcemu Vládcovi času za všetky Jeho dobrodenia, ktorými nás obdaroval v minulom roku, a za to, že nám uplynulý rok dovolil prežiť.

Dnes ďakujeme Pánu Bohu i za našu milovanú vlasť, za to, že Boh požehnal túto krajinu už tridsaťročným mierom, že požehnal našej mierovej práci.

Ako sme prežili rok minulý, to vieme. Nevieme však, čo nás čaká v tomto roku. Bude pre nás rokom zdravia a pracovných úspechov, alebo rokom starých či nových ťažkostí? Čo by sme sa ako nástojčivo pýtali na tieto veci, nik nám neodpovie. Preto poprosme milostivého Pána Boha, aby ani v novom roku neodňal nám svoju milosť a pomoc, aby aj tento rok bol pre nás rokom mieru, šťastia a blahobytu.

Sami sa obzrime na prácu, ktorú sme vykonali v uplynulom roku, čo sme urobili pre spásu svojej duše, pre obecné blaho

blížnych a celej spoločnosti? Ako sme sa zachovali k udalostiam, ktoré sa odohrali doma, v našej vlasti, alebo na poli medzinárodných vzťahov a dejov. Veď uplynulý rok bol pre našu vlasť rokom veľkých osláv — oslavovali sme 30. výročie oslobodenia našej vlasti slávnou Sovietskou armádou spod fašistickej okupácie. Treba si vážiť tú skutočnosť, že uplynulých tridsať rokov sa podarilo udržať v budovateľskej práci v spokojnom živote bez vojen.

Vďaka mierumilovnej politike vlády Sovietskeho zväzu a vlád všetkých socialistických krajín vrátane našej a s pomocou iných mierumilovných národov bol dňa 31. júla minulého roku v Helsinkách podpísaný mierový záverečný Dokument o európskej bezpečnosti a spolupráci. Túto dôležitú udalosť máme mať stále na zreteli a usilovať sa o spoluprácu každého z nás podľa jeho schopností tak, aby sa už nikdy neopakovali vojny nielen na našom území, ale nikde vo svete.

Pravoslávna cirkev vyzýva svojich veriacich, aby sa naďalej modlili za mier na celom svete. Vítame nový rok s pevnou vierou v pomoc Božiu, v to, že Knieža pokoja požehná mierumilovnému úsiliu ľudí pre šťastie celého ľudstva.

Na prahu nového roka sa zamýšľame nad tým, čo nám asi prinesie tento rok v živote osobnom i spoločenskom, v našej práci. V túžbe po lepších výsledkoch v živote a v práci Vás pozdravujeme, drahí čitatelia, predplatitelia nášho časopisu, všetkých Vás, našich priateľov, blízkych i známych slovami: veľa šťastia, zdravia a Božieho požehnania v novom roku!

Redakcia

„V týchto dňoch prišiel Ježiš z galilejského Nazareta a Ján Ho pokrstil v Jordáne. A hneď, ako vychádzal z vody, videl nebesá roztvorené a Ducha, ktorý zostupoval na Neho ako holubica; a z neba bolo počuť hlas: Ty si môj milovaný Syn, v Tebe sa mi zaľúbilo“ (Mar 1,9—11).

— — —

„Je dokonalá cesta Božia; reč Hospodinova je osvedčená; On každému je štítom, kto sa k Nemu utieka“ (Ž. 18, 31).

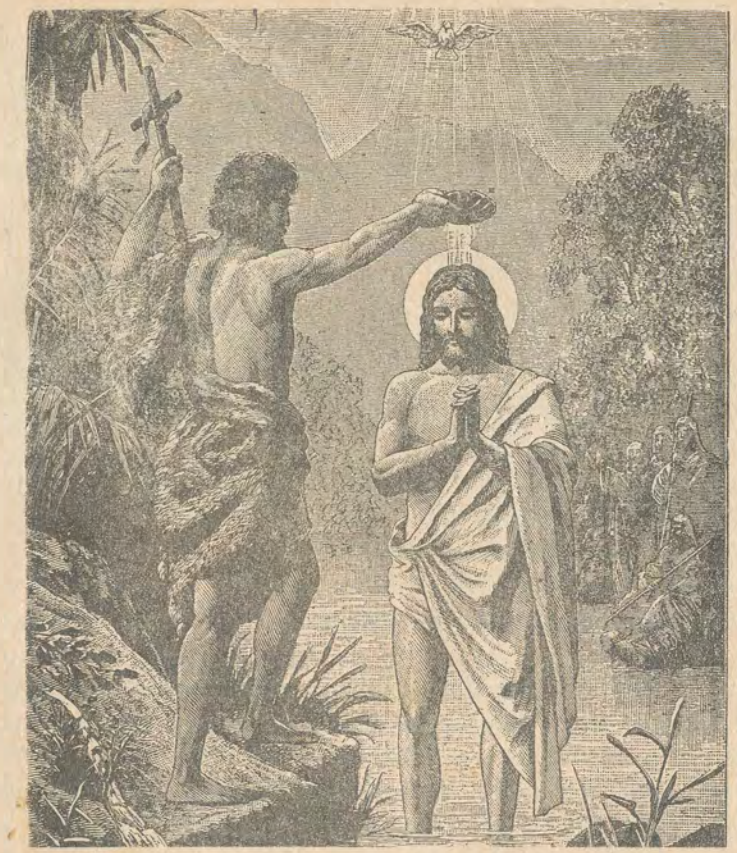

Na sviatok Bohozjavenia

Ježiš Christos sa stal človekom preto, aby posvätil celú našu bytosť. Prežil všetko od svojho detstva až do dospelosti. S veľkou pokorou sa podrobil ľudským zákonom, takže nikto nemôže povedať, že obradový zákon zmenil preto, že ho nemohol vyplniť. Božský Spasiteľ práve naplnil celý zákon a čakal do svojich tridsiatich rokov, aby potom verejne vystúpil, keď jeho predchodca Ján Krstiteľ Mu pripravil svojou kázňou cestu. **„Ajhľa, Baránok Boží...“, ktorý prichádza v hlbokej pokore k Jordánu, aby sa dal pokrstiť. V tom je Jeho veľkosť, ako hovorí sv. Ján Zlatoústy, že Boh sa stal človekom. Sám Syn Boží prichádza k Jánovi ako jednoduchý človek, dobrý pastier k zahynulým ovciam, ako nás poučuje sv. Gregor Novocézarejský.**

Pán sa dáva pokrstiť, aby vyplnil všetku spravodlivosť a zákon, aby potom ukázal na nespravodlivosť, ktorej sa nad Ním dopustili najvyšší kňazi (Ján 8, 46). **Ak zákon vyžadoval očistenie vodou, stavia sa Christos do radu s hriešnikmi, a tak sa pripravuje na obeť za všetkých. On, Baránok Boží, sníma hriechy sveta.** A nikto z ľudí nebol vhodnejší na vyplnenie tejto služby — pokrstenie — než práve syn Zachariášov Ján, pripravený na túto úlohu na púšti v odriekaní, modlitbe a v pôstu.

Isus Christos svojou prítomnosťou na Jordáne **posväcuje živel vody a ustanovuje sviatosť novozákonného krstu.** Ján, Jeho predchodca, prorocky dosvedčuje, že Ten, ktorého krstí, je Syn Boží, zasľúbený Vykupiteľ. Preto sa bráni a neosmeľuje sa vložiť ruku na Jeho hlavu. Nazdáva sa, že by mal byť pokrstený od Neho a On prichádza k človeku hriešnemu a nehodnému. **Podrobuje sa však rozhodnutiu Božiemu a Duch svätý zostupuje na Syna Božieho v podobe holubice, symbolu čistoty, nevinnosti a pokory a z neba zaznieva hlas o milom Synovi, v ktorom sa Bohu zaľúbilo.** A predsa bolo veľa súčasníkov, ktorí pre tvrdosť svojho srdca v Isusa Christa neuverili. Rovnako v dobe Mojžišovej sa stalo veľa zázrakov, ale ľud sa spreneveril. Spasiteľovi súčasníci videli Lazára, ktorý vstal z mŕtvych, ale neuverili. Ak je srdce naplnené neciteľnosťou a závisťou, nepresvedčí sa ani zázrakom.

Od okamihu pokrstenia vstúpil Isus Christos do služby spásy ľudského pokolenia a Ján Predchodca a Krstiteľ zvestuje všetkým, že prišiel zasľúbený Vykupiteľ. Krstom svätým podľa slov sv. Jána Zlatoústeho poskytuje sa nám v rovnakej miere milosť svätého Ducha a sme pod dohľadom Božím. **Krst svätý nás uvádza do cirkvi, do veľkej rodiny pravoslávnych kresťanov.** Je to vzácnosť, ktorú si máme vážiť, ochraňovať, lebo nás posilňuje a vedie k dobru, poskytuje pomoc a ochranu v bolesti, v ťažkostiach a v utrpení. **Správny kresťan si to uvedomuje, miluje svoj chrám, navštevuje ho, modlí sa, počúva slovo Božie, usiluje sa o vlastnú nápravu a zdokonaľovanie, robí rád pokánie a často pristupuje k stolu Pána. Vždy sa pri tom pozerá na vzor samého Isusa Christa, nášho Spasiteľa.** —j—

Krajina pri Jordáne...

Príchodom Isusa Christa na zem sa naplnili nádeje ľudstva

Ľudia v starozákonnej dobe žili veľkou nádejou a čakaním na prisľúbeného Vykupiteľa. Bez tejto nádeje by sa im bývalo žilo strašne, lebo by nemali oporu ani nádej. I pohania už dávno pochopili, že ľuďom v nešťastí nádej pomáha a potešuje. Prestavme si, čo sa deje s človekom, ktorý nemá nádej v nešťastí a v bolesti! A práve taký by bol žalostný stav ľudí starozákonných, keby nemali nádej na Vykupiteľa. Táto nádej v nich dokázala cez stáročia udržať vieru v jedného Boha.

Narodenie Isusa Christa znamenalo pre mnohých splnenie nádejí a Jeho príchodom na zem bolo potvrdené to, že aj naše dnešné nádeje sú správne. Nádeje na Vykupiteľa od Adama sa stali oprávnenými práve narodením Isusa Christa, spravodlivou odplatou i spravodlivým trestom, ale aj spravodlivým vyriešením všetkých problémov pred Bohom.

Pred narodením Vykupiteľa boli ľudia ako sprievod, ktorý kráča a nevie kam. Isus Christos sa svojím narodením zaradil do tohto kráčajúceho sprievodu, aby mu dal cieľ. Vysvetľoval i vysvetľuje dnes, kde sme, kam ideme, kde máme konečný cieľ. Toto vždy ľudí posilňovalo a dáva im to i dnes nádej, že dôjdu do určeného prístavu, ak za Ním pôjdu.

Isus Christos chce byť každému dobrým spoločníkom na ceste, každého chce priviesť k Bohu, pre každého má pochopenie, je

láskavý a milý ku každému. Preto prišiel na zem ako Dieťa, aby sa Ho nikto nebál, aby Ho každý miloval a prijal, a tak aby On každému otvoril cestu lásky, nádeje, dôvery a úprimnosti.

Aby naše nádeje boli tiež naplnené, musíme sa na našej životnej ceste riadiť Jeho radami, naučiť sa od Neho láske, pokore a spravodlivosti. Štefan Horkaj, duchovný

„Hľa, Baránok Boží..." (Ján 1, 29)

Už prorok Izaiáš použil predobraz baránka ako symbolu pokory, tichosti a poníženosti: **„Mučili ho, a on ponižujúc sa, znášal dobrovoľne a neotvoril svojich úst; vedený bol ako baránok za zabitie a zanemel ako ovca, ktorá zanemie pred tými, ktorí ju strihajú, a tedy neotvoril svojich úst"** (Iz 53, 7).

Avšak toto pomenovanie Isusa Christa počujeme i z úst sv. proroka a Predchodcu Pána Jána Krstiteľa, keď Ho videl prichádzať k Jordánu. Jemu vďačí svätá cirkev za to krásne pomenovanie, ktoré sa v nej tak udomácnilo a stalo sa zdrojom myšlienok a úvah kresťanských mysliteľov. I dnes zaznievajú tieto slová pri sv. liturgiách, v nábožných piesňach a chválospevoch.

Hľa, Baránok Boží...

Tento obraz vyjadruje dojemne povahu Majstra-Spasiteľa, Jeho čistotu, miernosť, tichosť, Jeho vykupiteľskú úlohu na kríži i na kresťanských oltároch, čo dokazuje, s akou hlbokou vrúcnosťou poznal sv. Ján Krstiteľ v Christovi Spasiteľa sveta a pravého veľkonočného Baránka.

„Hľa, Baránok Boží..." volá Ján Krstiteľ v ústrety tejto tichej, vznešenej Osobe, ktorá mlčanlivo, nenápadne a pokorne kráča k rieke Jordán ako mnohí iní zo zástupu, uprostred ktorého **„je Ten, ktorého vy nepoznáte. On prichádza síce po mne, ale je predo mnou a ja nie som hoden rozviazať Mu remienky na obuvi"**, hovorí Ján.

Slová o Baránkovi vyslovujú i duchovní pri sv. bohoslužbách a toho Baránka podávajú sebe a veriacim počas sv. eucharistie. Ako skromne a pokorne sa tu javí v nepatrnom spôsobe čiastočky chleba a trošky vína. **„Toto je skutočný Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta" (Ján 1, 30).** Dvaja učeníci počujú to slovo a kráčajú za jeho zvukom, ako verní apoštoli k Božskému Učiteľovi a sú šťastní v Jeho spoločnosti.

Hľa, baránok Boží... spieva ozvena cez staročia. S rukami, zbožne zloženými a so srdcom plným túžby prichádzajú milióny veriacich kresťanov, deti i starci, ženy i muži, zdraví i chorí, vinú sa k Nemu, v Ňom hľadajú a nachádzajú pokoj i šťastie, požehnanie i pomoc od svojho Spasiteľa a Utešiteľa.

prot. M. Bega

Prvé preklady sv. liturgie Jána Zlatoústeho do cirkevnej slovančiny a jej zachovanie v pravoslávnej cirkvi

Je známe, že sv. bratia Cyril a Metod medzi svojimi prvými prekladmi mali aj sv. liturgiu sv. Jána Zlatoústeho. — „Skoro prosejž i nauči ja(ich) utrenicy i obradom mešnim" (Život Konštantínov, kap. XV.). Z toho plynie, že „officium" — služebník bol preložený z gréckeho originálu. Aj navečernica (večiereň) z gréckeho apodeipnon, a vôbec nie z latinského completorium.

Ako dôkaz môže poslúžiť veľmi významná pamiatka cirkevnoslovanská, a to Euchologion sinajský a Sinajské zlomky, ktoré obsahujú liturgiu sv. Jána Zlatoústeho. Táto sv. liturgia v čase činnosti sv. bratov Cyrila a Metoda na Veľkej Morave bola rozšírená po celom kresťanskom Východe. Sinajské zlomky obsahujú i modlitby na proskomídiu, ktoré v rímskych liturgiách nenachádzame v takej podobe.

Sinajské zlomky obsahujú veľa znakov, tzv. „moravizmov", čo len dosvedčuje, že už sám Konštantín a Metod slúžili sv. liturgiu Jána Zlatoústeho na Morave.

Už v auguste roku 864 dochádza k prvému nátlaku na cirkevnú slovančinu v bohoslužbách. Ľudovít Nemec s vojskom obsadil Devín a Rastislav bol nútený prijať podmienky franského vodcu, kde išlo o zrušenie bohoslužieb slovienskych a o opätovné zavedenie západnej latinskej bohoslužby. Prvýkrát sa latinskí a franskí arcipastieri a duchovenstvo postavili proti misii sv. Cyrila a Metoda (Život Konštantínov, kap. XV).

Konštantín a Metod, aby sa mohli tomuto nátlaku ubrániť, bránia sa tým, že prekladajú aj bohoslužobné texty latinského rítu. Tento stav netrvá dlho. Vyhliadka na úspech pre Rastislava sa zlepšila dôsledkom víťazstva byzantskej armády nad Frankami. Knieža Rastislav začal výraznejšie podporovať dielo sv. bratov, čo bol pre nich veľký úspech, lebo preložením gréckych bohoslužobných kníh do slovienčiny sa kresťanstvo na Morave šírilo rýchlejšie a šírilo sa i v Bulharsku a v tom čase už i v Kyjevskej Rusi. O tom sa sv. bratia dopočuli z listu patriarchu Fotia, ktorý zvoláva na rok 867 snem. Úspech sv. bratov inšpiroval tohto patriarchu k novým plánom pokresťančenia Slovanov vôbec (Život Konštantínov, kap. XV): „Aby tiež iné kraje... nás napodobnili."

Keď sa sv. Metod stáva aj arcibiskupom sirmijským a moravským v roku 869, vysvetľuje si to salzburský arcibiskup ako „zasahovanie" rímskeho biskupa do jeho jurisdikcie a práve slovienska sv. liturgia sa stáva zbraňou k útoku na sv. Metoda. Neočakávané udalosti na Morave povzbudili bavorský episkopát k drastickým opatreniam proti sv. Metodovi. Ignorovali pápežovo rozhodnutie o obnovení sirmijskej diecézy spojenej s moravskou a povolenie vykonávať bohoslužby na Morave v slovienskej reči.

V roku 870 knieža Rastislav sa dostáva do zajatia, kde je násilne oslepený. I Metod je zajatý, súdený a napokon uväznený v Ellwagene (Bavorsko). Latinským biskupom išlo o výsady, ktoré im dal svojho času Pribina. Napokon, na Morave účinkovali už 75 rokov, a vzdať sa všetkého pre „jedného Gréka (sv. Metoda) nemienili, preto ich odpor k slovanskej misii bol silný, až neľudský a úplne nekresťanský. V spisoch snemu v Carihrade z rokov 879—880 sa objavuje meno biskupa Agathona Moravana. Slovanská liturgia a slovanské písomníctvo bolo veľmi príťažlivé nielen pre široké ľudové masy, ale aj pre moravských veľmožov. I žiak sv. bratov Gorazd pochádzal zo vznešeného rodu. Odmietavý postoj Svätoplukov a niektorých jeho veľmožov k východnej cirkvi slovanskej možno vysvetliť ich túžbu po feudálnych privilégiách, aké mali veľmoži franskí.

Takisto jestvoval rozdiel medzi byzantskou a franskou právnou koncepciou, a to v práve disponovania s kostolmi, ktoré používali len Frankovia v ich diecézach. Podľa tohto práva bol panovník v skutočnosti aj panovníkom kostola, ktorý dal vybudovať.

Po smrti sv. Metoda 6. apríla 885 (na Kvetnú nedeľu) bola slovanská sv. liturgia biskupom Wichingom zakázaná. Wiching u pápeža Štefana V. obvinil sv. Metoda, že zaviedol predpisy o pôstoch podľa byzantských zvykov. V liste Svätoplukovi pápež Štefan výslovne zakazuje slovanskú liturgiu a dovoľuje len kázeň v slovienskej reči.

Rôzne spory medzi Svätoplukom, Arnulfom, Mojmírom II. viedli len k bojom, mali zlý dopad na žiakov sv. Cyrila a Metoda.

Po zániku slovanskej liturgie na Morave sa táto preniesla do Poľska (územie Vislanov) — oblasť krakovská. Pravdepodobne tu našiel útočište na prechodný čas žiak a nástupca sv. Metoda Gorazd a iní.

Meno Gorazd nachádzame v kalendári 17. júla označené ako deň sviatočný. To svedčí o tom, že v južnom Poľsku existoval tiež sviatok sv. Klimenta. Jestvujú dôkazy o tom, že slovanské bohoslužby a slovanská cirkevná hierarchia tu bola u Vislanov až do XI. storočia. Tento kalendár objavil J. Zathey v rukopise kódexu (Studia z dziejów kultury polskiej, Varšava, 1949).

Kronikár Anonymus Gallus tvrdí, že za vlády Boleslava Chrabrého (992—1025) boli v Poľsku dve metropolie, a to latinská a slovanská. Katalóg krakovskej diecézy uvádza mená biskupov Prohoria a Prokulfa a Lamperta. Sú to mená grécke a mohlo ísť o žiakov sv. bratov Cyrila a Metoda. I tu je dôkaz, že moravská diecéza nie je prerušená, je len premiestnená k severným Slovanom. Ale aj na tomto území slovanská liturgia zaniká okolo roku 1038, lebo Kazimír—Obnoviteľ urobil reorganizáciu cirkevnej správy a pritom zakázal užívanie slovanskej bohoslužby vôbec.

V Čechách žiaci sv. bratov a slovanská bohoslužba nachádza priateľov. V Sázavskom kláštore sa slúžia slovanské bohoslužby, prekladajú sa ďalej potrebné knihy do slovienčiny. Ochrancom slovanskej bohoslužby sa stáva Bořivoj, Ludmila a iní. V Kosmasovej kronike nachádzame list pápeža Jána XIII. o zákaze slovanských bohoslužieb, nie však podľa rítu alebo sekty bulharského, či ruského alebo slovanského jazyka.

Ako tu bolo v X. a XI. storočí? Ruský bádateľ Soboljevskij objavil mnoho staroslovienskych textov, prekladov z latinčiny, čo len dosvedčuje, že slovienska bohoslužobná reč tu bola a že nebola úplne potlačená. Kláštor v Hradišti pri Olomouci založil roku 1078 moravské knieža Ota, brat českého kráľa Vratislava, ktorý tiež bol veľkým priaznivcom slovanskej liturgie.

V tom čase bola slovanská liturgia v plnom rozkvete v Rusku. Knieža Vladimír, Jaroslav Múdry, kňažná Oľga, to boli známi ochrancovia slovanských bohoslužieb. Ruský filológ Sobolevskij našiel modlitebník z XIII. storočia v Jaroslavli. Modlitebník pochádzal z Moravy, z homílie sv. Gregora. Tu nachádzame zväzky medzi Slovanmi, Veľkou Moravou a Ruskom. Sázavský kláštor dokumentuje to, ako často prívrženci slovanských bohoslužieb museli utekať do Uhier (kláštor vo Visengrade). Ešte i v roku 1340—50 sa v Prahe v kláštore Emauzy slúžila liturgia v slovienskej reči.

V rokoch 866—867 za kniežaťa Koceľa sa slovanská liturgia slúži už i v Chorvátsku. Srbské knieža Mutimír v roku 873 vyjednáva o spojení so sirmijskou diecézou. V Dalmácii sú služobníci moravského pôvodu. Zo života sv. Nauma zisťujeme, že niektorí žiaci sv. bratov po ich smrti boli predaní židovským kupcom do Benátok, kde ich z poroby vykúpil byzantský úradník a poslal ich do Carihradu, iných zasa do Chorvátska. Tam im vrátili ich pôvodnú duchovenskú hodnosť.

Splitská synoda v roku 925 sa rozhodla urobiť dôkladnú reorganizáciu celej chorvátskej cirkvi. Hoci biskup Gregor v Ninu bránil ninskú diecézu proti Splitu, predsa ju Splitu podriadili a r. 929 zakázali používanie slovanskej liturgie vôbec. Najťažším úderom bolo, že priamo v kánone tohto snemu stálo: „Zakazujeme pod hrozbou exkomunikácie svätiť Slovanov, kým nevedia latinsky". Ďalej tam stálo: „Heretik menom Metod, ktorý napísal v slovienskom jazyku mnoho nesprávnych vecí proti zásadám katolíckej viery, preto bol Božím súdom odsúdený na náhlu smrť" (viď Historia Salonitana, kap. 16, odd. Rački, str. 49). Až tak ďaleko zašla ľudská nenávisť k slovienčine!

Žiaci sv. bratov po tom, čo ich vyhnali z Moravy, našli si útočište na Balkáne. Na podnet kniežaťa Borisa sa usadili v Macedónii, pri Ochride, kde založili školu, ktorá bola pokračovateľom školy cyrilometodejskej na Veľkej Morave. Z tejto školy v Ochride sa šírila kultúra a kresťanstvo v slovienskej reči medzi Slovanov.

Knieža Boris zomrel 2. mája 907 v monastieri, ktorý dal sám vybudovať pri Preslave. V tomto monastieri bola tiež škola, kde sa prepisovali už vydané rukopisy a kde sa robili i preklady z gréčtiny do slovienčiny. Počas vlády Borisovej a Simeonovej slovienska literatúra dosiahla vrcholu. Len samotná škola v Ochride vychovala okolo 3500 žiakov. Vyučovala sa tam homiletika, teológia, literatúra, pastorálka a robili sa tam preklady bohoslužobných i iných kníh do slovienčiny.

Treba podotknúť, že sám sv. Metod s Fotiom r. 882 založili slovanskú školu v Carihrade. Neskôr sa do nej uchýlili vyhnaní Metodovi žiaci.

Na území Bulharska vtedy žili významní šíritelia kresťanstva, autori mnohých literárnych diel (Zdroj vedomostí, Spisy sv. Jána Zlatoústeho, Zborník, nové preklady sv. Písma, Helénska a rímska chronografia—Paleia, prírodovedná príručka Fysiologus).

Aj v Srbsku nachádzame v IX. storočí už slovanskú diecézu (Bosna, Trebinji). Hoci v Bulharsku už boli dobré podmienky na šírenie kresťanstva v slovienskej reči, v susednom Srbsku sa narážalo na prekážky jurisdikčné a územné. Napokon šírenie kresťanstva v slovienskej reči tam našlo dobrú pôdu, malo svojich významných predstaviteľov, sv. Sávu, sv. Štefana Dečanského a veľa, veľa iných. Srbsko je zaujímavým príkladom: udržalo si cyriliku, hoci bolo po stáročia pod nadvládou Turkov, mohamedánov, nepriateľov kresťanstva ako takého, kým Slovinci, ktorí síce žili pod kresťanskými vládami, ale západnej cirkvi, si cyriliku takmer neudržali.

Cirkevnoslovanský bohoslužobný jazyk sa dodnes používa v pravoslávnej cirkvi.

Vplyv cyrilometodejskej tradície zasahuje i do Ruska. Okrajové časti Ruska poznajú kresťanstvo už z dôb sv. apoštolov a sú dôkazy o tom, že kresťanstvo v 8. storočí na Kryme a v kaukazských oblastiach malo úspech. Roku 867 v okružnom liste východným patriarchom Fotij oznamuje, že Rusi

udržiavajú s Konštantínopoľom priateľské styky, prijali biskupov z Byzancie a prejavujú veľké nadšenie voči kresťanskej viere. Z Povesti vremennych ljet je zrejmé, že r. 911 knieža Oleg uzavrel s Byzanciou priateľskú zmluvu. Cisár Lev VI. (862—912) posiela do Ruska cenné dary a ostatky svätých (mošči). Je tu postavený prvý kresťanský chrám sv. Eliáša v Kyjeve. Kňažná Oľga prijíma kresťanstvo od duchovného Gregora, ktorý ju potom sprevádza na ceste do Carihradu.

Oto I. mal veľký záujem o rozšírenie latinky a západného kresťanstva v Rusku, preto do Kyjeva posiela biskupa. Pre latinský západ malo Rusko vždy veľkú príťažlivosť. Odvtedy sa datuje trvalá oscilácia medzi Východom a Západom, pre Kyjevskú Rus tak charakteristická.

Oto I. založil arcibiskupstvo v Magdeburgu a podľa jeho zámeru tomuto arcibiskupstvu mali byť podriadené všetky slovanské územia od Labe na východ. Preto ochotne vyhovel kňažnej Oľge a poslal jej biskupa Adalberta v sprievode niekoľkých nemeckých duchovných do Kyjeva. Táto snaha Západu nemala však veľký úspech. V roku 988 dochádza v Kyjeve k pokrsteniu obyvateľstva. Sám Vladimír prijíma krst od arcibiskupa v Chersone. Z Povesti vremennych ljet vieme, že sa vtedy používal bohoslužobný jazyk sloviensky a písmo cyrilské. V roku 1036—1054 za vlády Jaroslava Múdreho je Kyjev už sídelným mestom metropolitu kyjevského. Mesto Kyjev sa stáva centrom slovanskej kultúry pred Bulharskom. Z Povesti vremennych ljet poznáme popis činnosti sv. Cyrila a Metoda, z čoho sa dá súdiť, že jestvovali kontakty medzi Veľkou Moravou a vtedajším Ruskom.

Z uvedeného vidíme, že v pravoslávnej cirkvi v slovanských štátoch sa dodnes uchovala cyrilika a cirkevnoslovanský bohoslužobný jazyk. Až dodnes si naša pravoslávna cirkev chráni a bude i naďalej chrániť dedičstvo sv. Cyrila a Metoda, slovanských apoštolov. Nepriatelia cyriliky boli už za čias sv. bratov Cyrila a Metoda a sú i dnes, vidia v cyrilike „kacírstvo", ako sme boli svedkami i v neblahých rokoch 1968—69. Pripomeňme si i tú skutočnosť, že takí významní filológovia ako bol Dobrovský, Durych a Kopitár okolo roku 1800 si medzi sebou korešpondovali, chtiac preukázať úctu cyrilike, na Vianoce slovami z Písma sv., Luk. 2, 14: „Slava vo vyšnich Bohu i na zemli mir, v čelovicjech blagovolenije".

Týmito slovami končím prehľad o cyrilike v pravoslávnej cirkvi od čias cyrilometodejských dodnes s prosbou k Bohu, aby na zemi bol pravý mier a zmizla nenávisť, lebo milujeme si svoje a cudzie ctíme.

Prof. A. Hniďak

Literatúra: Wiengart, Dvorník, Vijk, Seliščev a Stanislav.

Zo studnice našich sv. otcov

Dňa 21. januára spomíname spravodlivého otca Maxima Vyznavača. V tropare jeho sviatku sa spieva: „Pravoslavije ujasnil jesi virno, od jazyka že iz ruky tekuščeje ti kroviju mučeničeski naznamenal jesi, ruku tvoju otsičenu k Vyšnomu vozdvihl jesi, urizanyj že tvoj jazyk bohoslovnyj na moľbu, Maxime, vozdvihl jesi..." Tento vyznavač pravoslávia, ale i mučeník za pravoslávie, Maxim, narodil sa v Carihrade okolo roku 580. Bol schopným tajomníkom cisára Heraklia, ale opustil úrad a vstúpil do monastiera, neskôr odchádza i z monastiera a bojuje za pravoslávnu vieru i na Západe. Cisár Konštantín II. ho dal spolu s rímskym biskupom Martinom I. vyhnať do Trácie. Ale ani tu Maxim neprestal hlásať pravoslávne učenie, za čo bol mučený a znovu vyhnaný na pobrežie Čierneho mora, kde mu bol odrezaný jazyk a pravá ruka, aby nemohol hlásať pravoslávie, ani písať o ňom. Tu aj zomiera.

Pravoslávni veriaci si majú s láskou pripomínať skutky týchto bojovníkov, ktorí dali za svoje presvedčenie i život, a tak, ako otec Maxim, verne ukázali, aké je sv. pravoslávie. Musíme si pripomínať týchto obhajcov učenia pravoslávnej viery, byť ich žiakmi a tak dôjsť k večnej spáse. Ako napísal F. M. Dostojevský o Slovanoch: „U nás sa viera len tak nestrácala, ako západný národ to urobil, viera nás zmŕtvych znovu prebúdzala, lebo vierou Slovanstvo vždy žije ďalej! My veríme, že Boh nad nami vládne..."

Sú takí, čo si vieru udržali, ale aj takí, ktorí sa jej ľahko vzdali. Ako sa oduševňovali českí a slovenskí zástancovia východného obradu cyrilometodejského, ale čo z toho. Ako napríklad pekne píše Jednota sv. Cyrila Metoda v Michalovciach: „Sv. Cyril a Metod preložili pre našich praotcov grécke obradné knihy do staroslovienskeho jazyka. V tomto jazyku vyznávali Boha, v ňom povznášali svoje duše. Naši starí otcovia vytrvali pri staroslovienskom obrade. Nesmieme sa odvracať ani my od ducha svojich otcov. Nie je poriadny človek ten, ktorý opustí to, čo vyznávali a milovali jeho starí otcovia. Pred dedičstvom otcov zastaň s obnaženou hlavou. V tomto chráme (cerkvi) ozýva sa reč tvojich starých otcov. Nie je to povznášajúce? Nuž, jednota sv. Cyrila a Metoda bude sa usilovne starať o tento obrad. Bude bedliť, aby sa skvel v takej podobe, ako ho doniesli k nám naši svätí Cyril a Metod. Slovo staroslovienske je pre nás vecou posvätnou" (Dedičstvo sv. Cyrila a Metoda, Michalovce, 1942, str. 9 a 10).

Ale nestačí len s obnaženou hlavou stáť pred cyrilometodejským dedičstvom, ale príkladne ho treba celým svojím životom až do smrti brániť a zveľaďovať, lebo je to to, v čom sme sa narodili, v čom nás rodičia vychovali a čo sami zachovávali, ako o. Maxim.

Pravoslávna cirkev veľmi si váži týchto krásnych predsavzatí. Neuzatvára sa pred rečou ľudu, môžeme to vidieť u nás doma i u pravoslávnych cirkví vo svete. Veď ani nemôže ináč myslieť a konať, keď to bola práve ona, pravoslávna cirkev, ktorá vystúpila aj proti trojjazyčníctvu a od samého počiatku sa prihovárala k svojmu ľudu vždy jeho vlastnou rečou.

Štefan Horkaj, duchovný

Jubilujúci ospevovatelia Pána

(dokončenie)

O vedecké prebádanie a znovuobrodenie starobylých chorálov bulharského „rospevu" sa najviac zaslúžil najvýznamnejší predstaviteľ bulharskej cirkevnej hudby novovekej a popredný člen prvej generácie hudobných skladateľov Dobri Christov (1875—1941), ktorého sté výročie narodenia si v minulom roku s vďačnosťou voči Darcovi všetkej umeleckej krásy pripomína celý slovanský pravoslávny svet. Dobri Christov, autor dvoch orchestrálnych suít a Tatranskej epopeje, prišiel r. 1900 do Prahy, kde študoval 3 roky na konzervatóriu u klasika českej hudby Antonína Dvořáka, preslávveného majstrovskými oratóriami „Stabat mater — Stála matka bolestivá", „Svätá Ľudmila", Biblickými piesňami, Slovanskými tancami a rozprávkovou operou Rusalka. Po návrate do Bulharska v plnom rozkvete svojich tvorivých síl bol mnohé roky učiteľom hudby a zbormajstrom. Od r. 1926 do r. 1933 pôsobil ako profesor Štátnej hudobnej akadémie v Sofii a od r. 1935 až do konca svojho požehnaného a plodného života dirigoval chór dnes už patriaršieho katedrálneho chrámu sv. Alexandra Nevského, posväteného pred polstoročím. Bol prvým bulharským hudobným teoretikom a špecializovaným folkloristom. Jeho monografia Technická štruktúra bulharskej hudby z r. 1928 mu získala členstvo Bulharskej akadémie vied.

Najhodnotnejšie skladby Dobri Christova, z ktorých vanie neuhasínajúci duch opravdivých modlitieb autora, nám sprítomňuje gramofónová platňa Balkantónu, ktorá ich uvádza velebným hlaholom dvanástich zvonov sofijskej katedrály, uliatych v Moskve a symbolizujúcich dvanástich apoštolov, z ktorých najväčší váži dvanásť ton a má temer štvormetrákové srdce. Prvá z nich, Veľká ekténia, úpenlivo privoláva Božie zmilovanie na snažné pros-

by veriacich za ich každodenné potreby i celého sveta vrúcnym „Hospodi, pomiluj!" v jemne stupňujúcich sa odtienkoch a dušu povznášajúcich obmenách. Za ňou nasleduje chorál „Vo svojom kráľovstve", ktorý patrí ku skvostom pravoslávnej duchovnej hudby pre chór a tenorové sólo. Pôsobí strhujúco svojím hlbokým i jasným charakterom. Sála z neho životný optimizmus, vyvierajúci z Pánovho uistenia daného učeníkom pred Jeho obetovaním sa za nás na Kríži: „...a srdce bude sa vám radovať a nik vám nevezme vašu radosť" (J. 16, 22). Nie menej je prekrásna Christovova „Cherubínska" č. 2, plná vrúcnej a strhujúcej lyriky, i so svojou druhou časťou „Aby sme prijali Kráľa všetkých", bohatou na kvetnaté odtienky, v ktorej sa pozemská kráľovská moc stavia do ostrého protikladu s ideálom nebeských anjelských síl. Po Grečaninovom Verím pokračuje Dobri Christov na tejto platni, ktorej obal má krásnu umeleckú reprodukciu rilského kríža vytesaného mníchom Rafaelom z lipy monastiera za dvanásť rokov, načo potom oslepol po ukončení detailnej jemnej rezbárskej práce r. 1802, liturgickým hymnom „Teba ospevujeme" s vonkajšou i vnútornou gradáciou, pôsobiacim dojmom urodzenej velebnosti. Typicky starobulharsky melodickým rázom nadväzuje naň skladba „Dôstojné je", dýchajúca Božím pokojom, „ktorý prevyšuje každý rozum" (Fp 4, 7).

Hlboký záujem o pohnuté osudy bulharského „rospevu" a vytrvalé úsilie o jeho oživenie novými tvárnymi prostriedkami v duchu bulharskej ľudovej piesne spájalo Christova s jeho o rok mladším rovesníkom Anastázom Nikolovom (1876—1924), ktorý je zastúpený na platni Balkantónu hymnom 1. hlasu „Dôstojné je", vyznačujúcim sa jasným celkovým rázom a plným jasavého velebenia Bohorodičky ako Matky Svetla.

Prostredníkom medzi dnes už klasikom bulharskej duchovnej hudby Dobri Christovom a mladou generáciou, ktorá tvorivo nadväzuje na jeho podnetný odkaz, je skladateľ scénických a symfonických diel Christov Manolov (1900—1953), autor skladby „Vieruju — Verím" s basovým sólom v slávnostnom recitatíve sprevádzanom zborom, ktorá očarúva bohatou hlasovou zvučnosťou. Zo súčasných bulharských skladateľov aktualizuje v duchu dedičstva Dobri Christova tradičné bulharské motívy Zdravko Manolov (nar. 1925), autor symfonických, komorných a vokálnych skladieb, ktorého dielo „Dôstojné je" má zaujímavú novú harmonizáciu bulharského „rospevu" s bohatou hrou kvetov a registrov. K nemu sa druží Krustju Marev, pod ktorého vedením sú nahrané viaceré platne Balkantónu, autor hlboko lyrickej skladby jasných tónov „Otče náš!"

So vznikom a rozvojom bulharskej hudobnej kultúry úzko súvisela srbská duchovná hudba, ktorá má taktiež bohatú, bezmála tisícročnú živú tradíciu a svoje charakteristické osobitosti. Jej časť sa sformovala v tzv. „karlovackom speve", zviazanom s liturgickou praxou v Sriemskych Karloviciach a utvrdenom v prvej polovici 18. storočia, keď cisár Leopold dal proti Turkom bojujúcim Srbom cirkevno-národnú autonómiu, ktorí sa vysťahovali

pod vedením patriarchu Arsenia Crnojeviča do južného Uhorska. Študovali ho mnohí srbskí hudobníci; prvým z nich bol Kornel Stankovič (1835—1865) a najväčšie zásluhy o jeho rozvoj má Branko Cvejč (1882—1951). Stankovič, prvý novodobý srbský skladateľ, bol žiakom viedenského profesora hudby Simona Sechtera, spolutvorcu kompozičnej náuky romantickej doby, u ktorého študoval i vynikajúci slovenský hudobný skladateľ Ján Levoslav Bella, autor moteta „Hospodine, pomiluj ny" a opery „Kováč Vieland". Vo svojej Liturgii z r. 1852, ktorú s precíteným pochopením naštudoval pravoslávny chrámový zbor v Šumperku a úspešne predniesol vo viacerých moravských chrámoch,sa Stankovič oprel o srbské ľudové motívy. Stankovičova liturgia oplýva jasavou oslavou Stvoriteľa ako Darcu večného života a jedinečne vystihuje ducha Božskej liturgie, ktorá v mene Christovho vzkriesenia volá celé ľudstvo a všetko stvorenie bez rozdielu zásluh a dokonalosti do radosti nášho Pána.

Druhým významným smerom tradičnej srbskej cirkevnej hudby je „belehradský spev". O jeho rozvoj sa obzvlášť zaslúžil patriarcha srbskej hudby Stevan St. Mokranič (1855—1914), od ktorého narodenia uplynulo stodvadsaťpäť rokov. Blahodarne vplýval na školstvo Balkánskeho polostrova, u neho sa učil klasik bulharskej duchovnej hudby Dobri Christov. Je autorom viac než sto skladieb, medzi ktorými popredné miesto zaujíma jeho preslávená Liturgia, ktorú zložil v r. 1894—1895, keď bola jeho tvorivá činnosť v plnom rozkvete a keď si už vytvoril svoj osobitý, zatiaľ nikým neprevýšený štýl. St. St. Mokranič, zásluhou ktorého dosiahla srbská národnocirkevná melódia zvučné farby i monumentálne zafarbenie chórových tónov, ju napísal na základe dôkladného štúdia byzantskej duchovnej hudby a srbskej národnej piesne neobyčajne čistým klasickým štýlom ako zrelý muž hlboko a vrúcne prežívanej osobnej viery. Vydala ju v skvelom naštudovaní zboru katedrálneho chrámu v Belehrade s úvodným slávnostným hlaholom zvonov pozývajúcich k službe Najvyššiemu, ktorý prijíma obeť chvály od vzývajúcich ho celým srdcom, srbská patriarchia v nádhernom obale, z ktorého vanie duch starobylosti pri pohľade na vzácnu patinou dýchajúcu fresku Prijímanie sv. Darov apoštolmi z monastiera Manasia z r. 1406—1418.

S úchvatnými skladbami St. St. Mokraniča, ktorého Liturgia predstavuje vrchol v oblasti srbskej duchovnej hudby, sa stretávame ešte i na menšej platni srbskej patriarchie v obale s nežnou freskou Narodenia Pána z monastiera Dečana z r. 1348. Sú to utešené vianočné spevy troparu „Tvoje narodenie", kondaku „Panna dnes" a hymnu „Sláva na výsostiach Bohu" s rázovitými srbskými koledami v harmonizácii V. Iljiča, dirigenta chóru Collegum sacrum. Obidve platne možno dostať v každom juhoslovanskom pravoslávnom chráme.

Tiež platne Balkantónu sprístupňujú Mokraničove diela, ako napr. tretiu pieseň kánonu nedele syropôstnej, plnú filozofickej lyriky s mohutnými gra-

dáciami, partitúru na hymnus „Teba Boha chválime...", bohatú na smelé tamburové a dramatické kontrasty, a pohrebnú pieseň „So svätými upokoj" charakteristickú filozoficko-hĺbavým tónom, ktorý je presvetlený dušu povznášajúcou lyrikou. Na tej istej platni je i veľkolepá hudobná poéma trojsvätej piesne „Svätý Bože!", presýtená prudkým vzrušením vzletného výrazu s mohutnými gradáciami od Mokraničovho žiaka St. Biničkiho (1872—1942), autora prvej srbskej opery Na uranku.

Spomenutí jubilanti nám zanechali bohaté a vzácne dedičstvo, aby sme si ho tvorivo osvojovali a aby sme ho zveľaďovali na dosiahnutie „plnosti Cirkvi", za dar ktorej prosíme v zaambonovej modlitbe „Otca svetiel "pri každej sv. liturgii. Zaväzuje nás k tomu vedomie, že z Veľkej Moravy vyhnaní žiaci sv. Metoda sa uchýlili práve do bulharských a srbských krajov a tam preniesli pôvodne byzantsko-slovanský charakter bohoslužby, a tak pomohli vybudovať špecifický slovanský prejav kresťanskej viery, pohnutá história srbských kolonistov, ktorí zanechali po sebe svätyne v Komárne, Trnave a v Holíči, a nehynúca pamiatka nešťastných juhoslovanských obetí z prvej svetovej vojny, ktorých cez osem tisíc odpočíva na cintoríne vo Veľkom Medere na južnom Slovensku a v srbskom mauzóleu v Olomouci. Nie menej nás k tomu nabáda i dosiaľ nesplnené želanie zvečnelého vladyku-mučeníka Gorazda, ktoré vyslovil v predhovore k svojmu jedinečnému dielu „Lidový sborník modliteb a bohoslužebních zpěvů pravoslavné církve": „Byl bych velmi rád vybral některé z krásných melodií srbských, ale bohatost jejich uváděla mne do rozpaků, jak je upravit, aby se u nás mohly snadno vžít". Dnes, keď sa už vžila cyrilometodejská liturgia v českých eparchiách a v slovenských eparchiách nastala konsolidácia, vytvorili sa predpoklady na jeho splnenie. Keď ho splníme, pochopíme ešte hlbšie presvedčivé slova z jeho otcovských rád veriacim obsiahnutých v jeho návode „Denní život křesťana podle evangelia", v ktorom hovorí o prežívaní posvätného deja Božskej liturgie sprevádzanom jasavými spevmi: „...Velice se mýlí ti, kdož se domnívají, že křesťanství je náboženství chmurné; naopak, víra křesťanská pravoslavná je radostnou a blahou zvěstí, naplňující duší jasem a vlévající do srdce radostnou odhodlanost a junáctví".

Dr. Vl. Buchta

„Hospodinu chcem ďakovať zo srdca celého v úprimných kruhu, v zbore. Veľké sú skutky Hospodinove, pamätné všetkým, čo v nich majú záľubu. Velebné, nádherné je Jeho dielo a Jeho spravodlivosť trvá naveky. Založil svojim divom pamiatku; Hospodin milostivý je a milosrdný" (Žalm 111, 1—4).

Obchod PETRA v PREŠOVE upozorňuje, že z tlače vyšiel Pravoslávny cirkevný kalendár 1976.

Za mier

ZASADALO REGIONÁLNE ZHROMAŽDENIE KMK

V dňoch 3.—4. novembra 1975 zasadalo v Prahe Regionálne zhromaždenie členských cirkví KMK. Zasadanie sa konalo v hoteli Paríž.

Prvý deň bolo rokovanie otvorené pobožnosťou, ktorú vykonal predseda CB dr. Urban. Zasadnutiu predsedal biskup ref. cirkvi ndp. Imrich Varga, ktorý srdečným slovom privítal zástupcov štátnej správy pre veci cirkevné, ako z MK ČSR, tak aj k MK SSR, vedených Ladislavom Hraškom zo Sekretariátu pre veci cirkevné ÚPV, delegáciu ZKD Pacem in terris, vedenú predsedom jej federálneho združenia ndp. ordinárom dr. A. Veselým, ako aj všetkých účastníkov členských cirkví združených v KMK v ČSSR.

O výsledkoch zasadania VPP — KMM v Siofocku v Maďarsku podali správu gen. biskup SEC a. v. v ČSSR ndp. Ján Michalko a novozvolený zástupca gen. tajomníka KMK prot. dr. Jaroslav Šuvarský. Expertízu k otázkam EBS podal expert Ministerstva zahraničných vecí dr. Jambor a z teologického pohľadu profesori dr. Nadrásky a dr. Salajka.

Druhý deň zasadnutia bol otvorený pobožnosťou, ktorú vykonal biskup Sliezskej ev. cirkvi ndp. Kiedroň. K otázkam ľudských práv podal expertízu vedúci odboru Ministerstva zahraničných vecí ČSSR dr. Pisk. Teologický komentár k týmto otázkam podali dekan SEBF prof. dr. Gábriš a duchovný HČSC V. Štěpánek. Účastníci sa ďalej zoznámili s náplňou V. valného zhromaždenia Svetovej rady cirkví, ktoré sa konalo koncom novembra a začiatkom decembra m. r. v Nairobi. O prípravách k Nairobi referoval prof. dr. Smolík a gen. tajomník SEC a. v. v Bratislave dr. O. L. Bartho. Na V. valnom zhromaždení v Nairobi sa zúčastnila osemčlenná delegácia z ČSSR. Za pravoslávnu cirkev v ČSSR bol v Nairobi prot. dr. J. Šuvarský.

Na Regionálnom zasadnutí členských cirkví v ČSSR v Prahe sa za pravoslávnu cirkev zúčastnil Jeho Blaženstvo metropolita pražský a celého Československa Dorotej v sprievode zástupcu kancelára dr. prot. Jaroslava Šuvarského. Za Pravoslávnu bohoslovecku fakultu v Prešove bol prítomný jej dekan prof. prot. dr. Andrej Mihaľov.

Isus Christos oslobodzuje a zjednocuje

Smutným faktom zostáva aj naďalej skutočnosť, že kresťanstvo je rozdelené, čo sa prieči vôli Božej. Boh chce, aby veriaci boli jedno. Za túto jednotu sa modlil Isus Christos v najvážnejšej chvíli svojho života na zemi, tesne pred smrťou. Rozdelenie kresťanov je hriechom proti Bohu, nie je to dielom Božím, ale dielom temných síl zla. Všetci kresťania by sa mali zamyslieť a zjednotenie kresťanstva by sa malo stať svätou ťažbou každého. Kým sme rozdelení, sme v hriechu rozdelenia, nie sme teda úplne slobodní v Christu. Cesta k úplnej slobode v Christu je cesta zjednotenia kresťanov v Duchu svätom.

Otázka vyznávania Isusa Christa je pre kresťana veľmi dôležitá, i pre jeho spásu: „Preto ktokoľvek ma vyzná pred ľuďmi, toho vyznám i ja pred

svojím Otcom, ktorý je na nebesiach" (Mat. 10, 32), hovorí Isus Christos. Musíme uvážiť, či naše vyznanie je dostačujúce, či v ňom nechýbajú dobré skutky. Vyznávať Isusa Christa len ústami by dokumentovalo len neživosť našej viery. Na zemi je ešte veľa biedy, hladu, veľa ľudí potrebuje pomoc, lebo sa nachádzajú v útlaku, chorobe, to všetko je veľkou príležitosťou pre kresťanov vyznať Isusa Christa skutkom. I keď už badať u kresťanských cirkví určitú snahu pomôcť, je to predsa len ešte začiatok, pretože medzi samotnými cirkvami ešte existujú prejavy nelásky. Až vtedy bude vyznanie ozajstné, keď život kresťanov bude naplnený láskou a dobrými skutkami.

Všetkým, ktorým je drahá jednota kresťanov, má záležať na tom, aby neboli ľahostajní k otázkam a problémom hľadania konečného cieľa — zjednotenia kresťanov vo viere. Kto chce vo všetkom žiť podľa Evanjelia Christovto, musí svojím životom a činnosťou pomáhať zblíženiu kresťanov, pričom máme na mysli zblíženie kresťanov v každodennom živote, nie v teologických diskusiách. Treba mať na zreteli, že príčinou rozdelenia cirkvi neboli len spory teologické, ale vážnou príčinou bolo ochladnutie lásky a vzájomnej úcty. Namiesto lásky sa dostavila pýcha a démonická žiadosť po nadvláde nad druhými. Čiastočne tento stav trvá i dnes. Vyplýva z toho, že jednotu v prvom rade treba vytvárať v srdci každého duchovného, v srdci každého človeka — kresťana.

Úplná jednota kresťanov je podľa nášho názoru veľmi vzdialená. To, čo sa po stáročia odcudzovalo a bolo kŕmené nenávisťou, sa nemôže o krátky čas premeniť na niečo ideálneho, čo je ešte len túžbou veriacich v Isusa Christa, na všeobecné zjednotenie. Nič nie je tak dôležité pre prípravu veriacich k jednote, ako hlboká, dôkladná a dlhodobá výchova k ekumene. Orgány Svetovej rady cirkví by mali rozpracovať všetky aspekty výchovy kresťanov v tomto smere a na základe Písma sv. vybrať najlepšie prostriedky a spôsob výchovy. Tu treba zdôrazniť, že pri výchove ku kresťanskej slobode treba vykoreniť z ľudských srdc všetko, čo zapríčinilo rozdelenie kresťanstva: neznášanlivosť, neúctu, nenávisť, povýšenectvo. Keď je človek v zajatí týchto neduhov, nie je slobodný v Christu. Je tiež potrebné, aby sa kresťania poznávali, aby poznávali svoje bohoslužobné a duchovné hodnoty, aby sa často stretávali, teda využiť všetky možnosti na zblíženie kresťanov.

Stvoriteľom a Otcom všetkých ľudí je Pán Boh, ľudia by si teda mali byť medzi sebou rovní. Pán Boh dal človeku veľký dar, slobodu fyzickú i duchovnú. Avšak po celý čas existencie ľudstva nebol človek úplne slobodný, jeho dôstojnosť bola ponižovaná. Nadvláda a útlak boli kruté, údelom ľudí bol hlad a utrpenie. Treba, aby sa cirkvi spojili v úsilí skončiť s touto pliagou, vládnúcou ešte v mnohých častiach sveta. Dary Božie — produkty našej zeme, musia byť rozdelené pre všetkých. Otázky kolonializmu a neokolonializmu, diskriminácie všetkého druhu a rasizmu majú miesto na všekresťanskom fóre.

prot. J. Jacoš

„Hospodin dáva silu svojmu ľudu, Hospodin žehná svoj ľud pokojom" (Ž. 29, 11).

— — —

„Zachovaj svoju priazeň tým, ktorí ťa znajú, a svoju spravodlivosť ľuďom srdca úprimného" (Ž 36, 11).

D. St. Bortňanskij — zvrúcňovateľ našich modlitieb

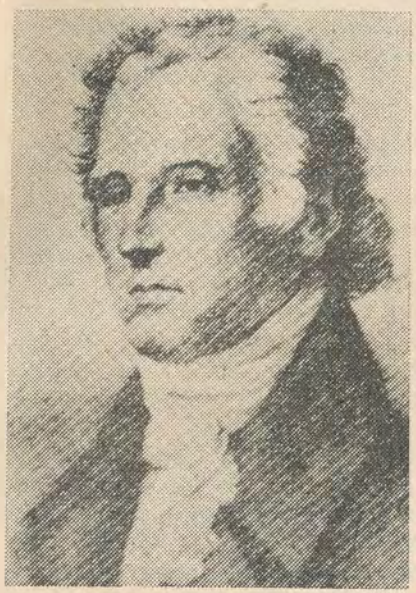

„Oslavovať Ťa budem, Pane, celým svojím srdcom a rozpoviem všetky Tvoje divné skutky. Budem sa z Teba radovať a jasať, žalmy budem spievať Tvojmu menu, ó Najvyšší (Ž. 9,1—3).

Môžeme povedať bez nadsádzky, že už šesť generácií opravdivých modlitebníkov v duchu a pravde temer v celom pravoslávnom svete a v mnohých protestantských chrámoch i v katolíckych kostoloch, kde sa ozývajú lyricky ladené skladby klasika ruskej chórovej hudby Dimitrija Stepanoviča Bortňanského, ktorý pred stopäťdesiatimi rokmi priplával k tichému Božiemu prístavu, aby zvolal: „Mnohomilostivý, zachráň môj život od tlenia!" sa presvedčuje o pravdivosti klasického výroku: „Kto spieva, dvakrát sa modlí". Veď ich rozjímavú modlitbu vzývania, chválorečenia a vďakyvzdávania sprevádzajú velebné a dojímavé zvuky diel skladateľa nielen vynikajúceho umeleckého nadania, ale i hlboko precítenej zbožnosti, ktorého speváci považovali za svojho otca a vrele ho milovali pre jeho nevýslovnú, až cherubínsku dobrotu, svedčiacu o skutočnosti, že Bortňanskij ako živý úd spoločenstva veriacich nachádzal najväčšiu blaženosť svojho požehnaného života v tom, keď smel konať službu anjelov pred Božím trónom, zložiac až sedem skladieb Cherubínskej piesne — hymny ľudstva svojmu Stvoriteľovi, a tak v zmysle nádhernej modlitby z Božskej liturgie sv. Jána Zlatoústeho „prinášal mu povinné vzývanie a chválorečenie".

D. S. Bortňanskij, najúspešnejší z trojhvezdia hlavných predstaviteľov chórového umenia v Rusku a na Ukrajine koncom 18. stor., ktorú okrem neho tvorí tragicky zahynulý M. S. Berezovskij, autor hlbokým a dynamickým dramatizmom sa vyznačujúceho koncertu spievaného ako pričasten „Neodmietaj ma v čase staroby" (Ž. 71, 9), a nešťastný poslušník Kyjevsko-pečorskej lavry A. L. Vedel autor melanchólie plného koncertu „Až dokiaľ, Pane" (Ž. 13), pripomínajúceho recitácie ukrajinských kobzarov, narodil sa r. 1751 v ukrajinskom meste Gluchove, ktoré bolo rodiskom i Berezovského. Už ako sedemročný dostal sa do dvorského chrámového zboru v Petrohrade na-

zývaného „pridvornaja kapella", keď upozornil na seba nezvyčajným hudobným nadaním a prekrásnym hlasom — diskantom, takže čoskoro účinkoval i na dvorských koncertoch a v operách, lebo pri nich zatiaľ spievala dvorská kapela. Tu rástol pod vplyvom talianskeho skladateľa B. Galuppiho, dirigenta dvorského chrámového zboru, ktorý písal zbory i na pravoslávne liturgické texty v duchu talianskej cirkevnej hudby. Keď ho r. 1769 poslali na štúdiá do Talianska, kde strávil desať rokov, začal mladý Bortňanskij skladať opery s antickými námetmi, ktoré sa úspešne hrali na scénach veľkých operných divadiel Talianska.

R. 1779 vrátil sa Bortňanskij do Ruska s tak dôkladným hudobným vzdelaním, aké dosiaľ nemal ani jeden ruský skladateľ, lebo študoval u preslaveného vtedy hudobného teoretika v Bologni, pátera Martina, ktorý ho zoznámil i so západnou cirkevnou hudbou, honosiacou sa už významnými umeleckými dielami. O sedem rokov neskoršie sa stal Bortňanskij prvým riaditeľom dvorského chrámového zboru, ktorý mával viac ako sto členov, zväčša Ukrajincov s prekrásnymi hlasmi. Bortňanskij ho doplňoval priberaním najlepších spevákov z katedrálnych zborov po celom Rusku, odstránil z neho rôzne nešváry a priviedol ho k obdivuhodnej dokonalosti. Pod jeho vedením sa stal dvorský chrámový zbor strediskom chórovej kultúry, v ktorom neskoršie pracoval i Glinka, Balakirev a Rimskij-Korsakov, ktorých zásluhou sa ruský cirkevný spev definitívne oslobodil od poľských, talianskych a nemeckých vplyvov a nastúpil cestu správneho rozvoja. Po niekoľkoročnom úsilí očistiť chrámový spev od teatrálno-koncertných skladieb a na základe svojej vlastnej bohatej tvorby, ktorá sa na dlhú dobu stala vzorom ruskej duchovnej hudby a v ktorej sa i popri určitej poplatnosti talianskemu vplyvu odzrkadľujú prvky ruskej a ukrajinskej národnej piesne, získal si Bortňanskij tak veľkú autoritu, že r. 1816 vydal cár Alexander I. nariadenie, že bez Bortňanského súhlasu na nesmú tlačiť žiadne cirkevné zbory. Okrem toho dostal Bortňanskij, pod taktovkou ktorého si dvorský chrámový zbor osvojil tak umelecky účinné vyjadrenie dynamických odtienkov skladieb, že podľa spomienok wirtenbergského princa Eugena poslucháči sa cítili, ako keby boli prenesení do neba, za úlohu vyškoliť zbormajstrov všetkých petrohradských chrámov. Preto napísal dvojhlasnú liturgiu dvorského nápevu, ktorá bola po vytlačení rozoslaná všetkým chrámom Ruska.

Dr. Vl. Buchta

(pokračovanie)

Kňazské jubileum

D. o. prot. JOZEF FRICKÝ, **správca farnosti v BAJEROVCIACH a okresný arcidekan, dožil sa dňa 27. septembra 1975 25. výročia od svojho kňazského vysvätenia.** Náš jubilant pochádza z Andrejovej, okr. Bardejov. Bohoslovecké štúdiá absolvoval na PBF v Prešove, na kňaza ho vysvätil Preosvietený vladyka Alexij, biskup prešovský, v katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove. Otec Jozef účinkoval potom na niektorých farnostiach v prešovskej i v michalovskej eparchii. V r. **1951 prešiel z farnosti Výrava po zriadení michalovskej eparchie na farnosť Vyšné Nemecké,** kde sa stal aj sobraneckým arcidekanom. Na tejto farnosti zaslúžil sa o vybudovanie novej chrámovej veže a o zveľadenie ďalších cirkevných objektov. **V r. 1959 prešiel na uprázdnenú farnosť Cejkov,** kde počas jeho účinkovania bola vykonaná generálna oprava chrámu a maľby, bol zhotovený nový zvon a urobila sa oprava fary. Na tejto farnosti vo filiálnej obci Kašov položil r. 1969 základy pre novostavbu pravoslávneho chrámu, kde sa bohoslužby riadne vykonávajú. Za mimoriadne úsilie bol r. 1964 Jeho Blaženstvom metropolitom Jánom **vyznamenaný Radom sv. Cyrila a Metoda.** Krízové udalosti sa otca Jozefa dotkli ako nás všetkých. Dnes však s vďakou Bohu opakuje modlitbu **„Pán je môj pomocník a môj ochranca..."**

Pri tejto príležitosti nášho jubilanta zdravíme a blahoželáme mu. Nech Vás, otče Jozef, milostivý Pán Boh žehná pevným zdravím a silou do Vašej ďalšej Bohu milej práce i v osobnom živote v kruhu Vašej rodiny.

Na mnohaja i blahaja lita!

—P. S.—

Zo života našich farností

V nedeľu dňa 23. novembra 1975 pri príležitosti chrámového sviatku sv. archanjela Michala konali sa v Bajerovciach odpustové slávnosti za hojnej účasti veriacich pravoslávnych i inoslávnych. Bohoslužby odslúžili d. o. prot. Ján Tutko z Údola, d. o. Eliáš Sovič z Lutinej a miestny duchovný d. o. prot. Jozef Fricky. Slávnostnú kázeň predniesol d. o. Eliáš Sovič. Cirkevný ľudový spev viedol miestny kantor br. Štefan Laš. Po večierni bola procesia okolo chrámu.

Pri príležitosti chrámového sviatku a súčasne 25. výročia od vysviacky na kňaza miestneho duchovného duchovní otcovia sa modlili i za d. o. Jozefa.

Cirkevná slávnosť v Medzilaborciach

MEDZILABORCE: Preosvietený vladyka Nikolaj pri slávnostných bohoslužbách.

„Nuž vítajte nám a buďte pozdravený!
Nech budú požehnané Vaše kroky,
aby táto chvíľa bola spomínaná po dlhé, dlhé roky ...“

Takými slovami básničky vítala malá Svetlanka vzácneho hosťa, Preosvieteného vladyku Nikolaja, biskupa prešovského, v nedeľu 16. novembra 1975 pri bráne chrámu sv. Vasila Veľkého v Medzilaborciach.

Preosvietený vladyka Nikolaj zavítal do nášho mestečka, aby so svojím sprievodom vykonal slávnostnú posviacku obnoveného a vymaľovaného chrámu Božieho. Náš chrám bol vybudovaný v r. 1778, čiže o 2 roky budeme oslavovať dvestoročnicu jeho jestvovania. V jeho veži je starý historický zvon z roku 1790 a, samozrejme, starý nádherný ikonostas, ktorý bol zhotovený hneď po dobudovaní chrámu; opravovaný bol v rokoch 1870 a 1909. V poslednom čase náš chrám už potreboval opravu. A tak sme sa rozhodli, že v r. 1975 dáme maľbu a ikonostas do poriadku. Práca to nebola ľahká ani rýchla. Celý ikonostas bolo treba rozobrať, poškodené časti vymeniť, ostatné konzervovať a znovu všetko zložiť. Pri čistení stien na klenbe sa objavil venček prekrásnych starých malieb, ktoré boli pokryté niekoľkými vrstvami novšej maľby. Je to dvanásť obrázkov dvanástich hlavných sviatkov. Dnes tieto obrázky, ako aj celý chrám, dostali nový lesk.

Túto prácu prišiel posvätiť Preosvietený vladyka Nikolaj. Presne o pol desiatej prišli vzácni hostia, Preosvietený vladyka v sprievode d. o. mitr. prot. Petra Spišáka, riaditeľa ER, d. o. prot. Pavla Pidaniča, vedúceho misijného odboru ER, a dvoch bohoslovcov. Pri vchode s kyticami šípových ruží Preosvieteného vladyku privítali dievčatá a najstarší kurátor chrámu br. Andrej Hricko s chlebom a soľou. Sprievod za hlaholu zvonov sa pohol k chrámovým dverám, kde Preosvieteného vladyku privítal správca miestnej farnosti.

Chrám sa ihneď zaplnil veriacimi a mnoho sa ich ani do chrámu nezmestilo. Po malom vchode Preosvietený vladyka Nikolaj z požehnania Jeho Blaženstva metropolitu Doroteja vyznamenal správcu miestnej farnosti právom nosenia zlatého kríža s ozdobami za prácu pri oprave chrámu. Po sv. evanjeliu sa k veriacim prihovoril d. o. prot. Peter Prokopovič zo Zbudskej Belej a po sv. liturgii predniesol svoje vrúcne slová k veriacim sám Preosvietený vladyka Nikolaj, ktorý im poďakoval za vykonanú prácu a vyzval ich, aby slúžili Bohu a cirkvi pravoslávnej nielen slovami, ale i činmi. Po Preosvietenom vladykovi prehovoril správca miestnej farnosti, ktorý poďakoval Pánu Bohu za tú milosť a pomoc pri vykonanej práci. Preosvietenému vladykovi Nikolajovi poďakoval za to, že prišiel požehnať toto dielo a posilniť miestnych veriacich. Poďakovanie patrilo i kurátorskému zboru a všetkým veriacim za pomoc pri obnove chrámu Božieho.

Po myrovaní a večierni sa konal slávnostný sprievod okolo chrámu s čítaním sv. evanjelií. Bohoslužby boli ukončené archijerejským požehnaním.

Prot. MICHAL BEGA

Zo života prešovskej eparchie

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY

● V nedeľu dňa 16. XI. 1975 navštívil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, v sprievode d. o. prot. Petra Spišáka, riaditeľa ER, pravoslávnu farnosť MEDZILABORCE, kde previedol vysvätenie chrámu Božieho po generálnej vnútornej oprave a vymaľovaní. Potom odslúžil spolu s miestnym duchovným a duchovnými z okolia archijerejskú sv. liturgiu. Miestneho duchovného, d. o. prot. Michala Begu, vyznamenal Preosvietený vladyka Nikolaj právom nosenia kríža s ozdobami, ktoré mu udelil Jeho Blaž. metropolita Dorotej. Na záver bohoslužieb prítomných duchovných i veriacich pozdravil Preosvietený vladyka Nikolaj, ktorý veriacim poďakoval za ich obetavosť pri oprave miestneho chrámu.

● Dňa 23. XI. 1975, v nedeľu, navštívil Preosvietený vladyka Nikolaj v sprievode d. o. prot. P. Spišáka pravoslávnu farnosť GERLACHOV, kde

Z cirkevnej slávnosti v Gerlachove.

vykonal posviacku chrámu Božieho po vnútornej maľbe. Spolu s Preosvieteným vladykom slúžil d. o. prot. P. Spišák a duchovní z okolia. Slávnostnú kázeň predniesol d. o. Juraj Čokina z Jarabiny. Na konci bohoslužieb prítomných pozdravil Preosvietený vladyka, ktorý za zásluhy v rozvoji pravoslávnej náboženskej obce v Gerlachove povýšil d. o. Vasila Matejku, miestneho duchovného, na protojereja a kurátorom odovzdal za ich starostlivosť o chrám Boží pochvalný diplom.

● V nedeľu dňa 7. 12. 1975 navštívil Preosvietený vladyka Nikolaj v sprievode d. o. prot. M. Kopčíka, účtovníka ER, a d. o. M. Gerku, odb. asistenta PBF, pravoslávnu farnosť v BRATISLAVE, kde oslavovali toho dňa svoj chrámový sviatok na počesť sv. Mikuláša. Preosvieteného vladyku privítal miestny duchovný d. o. Ján Tej. Slávnostnú kázeň predniesol d. o. prot. M. Kopčík. Veriacim k chrámovému sviatku blahoželal na záver bohoslužieb i Preosvietený vladyka Nikolaj.

USTANOVENIE

● D. o. Juraj SIČAK, novokňaz, bol dňom 15. XI. 1975 ustanovený za správcu pravoslávnej farnosti MIKULÁŠOVÁ, okr. Bardejov.

● D. o. Ján KOSTECKÝ, správca farnosti Palota — Vydraň, okr. Humenné, bol ustanovený za okresného arcidekana pre okres Humenné.

PRELOŽENIE

D. o. prot. Ján IGNÁC, správca farnosti Mikulášová, bol dňom 15. XI. 1975 preložený na uprázdnenú farnosť PETROVÁ, okr. Bardejov.

PRACOVNÉ PORADY:

● V priebehu mesiaca novembra a decembra roku 1975 prebiehali v prešovskej eparchii okresné pracovné porady pravoslávneho duchovenstva, na ktorých spolu s predstaviteľmi Eparchiálnej rady pravosl. cirkvi v Prešove, okresnými arcidekanmi boli prerokované situačné správy z jednotlivých farností, ďalej mierové a hospodárske otázky. Prítomní si vypočuli tiež hodnotné prednášky na cirkevné a mierovo-politické témy. Za okres Svidník sa takáto porada konala v Stropkove dňa 4. XI. m. r., za okres Humenné v Humennom dňa 11. XI. m. r., za okres Bardejov v Bardejove dňa 20. XI. m. r., a za okresy Prešov, Spišská Nová Ves, Poprad, Stará Ľubovňa, Banská Bystrica a Bratislava dňa 5. 12. m. r. v Prešove.

R. F.

Zo života michalovskej eparchie

PRACOVNÁ PORADA:

● Vo štvrtok dňa 13. novembra 1975 sa v Michalovciach konala riadna pracovná porada pravoslávneho duchovenstva michalovského okresu. Na porade sa zúčastnili aj zástupcovia duchovenstva z arcidekanátu košického a trebišovského. Porada bola otvorená modlitbou, po ktorej d. o. Juraj Cap, okr. arcidekan, srdečne privítal zástupcov ER na čele s Preosvieteným vladykom Cyrilom, okresného cirkevného tajomníka a všetkých prítomných. Prednášku na tému Epikléza v pravoslávnej cirkvi predniesol d. o. prot. Št. Mandzák z Bežoviec, ktorý hovoril o učení pravoslávnej cirkvi o epikléze a zdôraznil dôležitosť tohto momentu v liturgickej praxi našej cirkvi. Nasledovala mierová prednáška „Helsinská konferencia o bezpečnosti a spolupráci v Európe", ktorú predniesol d. o. prot. Ján Choma, predseda misijného odboru a účtovník ER. Situačnú správu za michalovskú eparchiu potom podal d. o. mitr. prot. M, Ščerbej, riaditeľ ER. Potom d. o. Juraj Cap oboznámil duchovných so záležitosťami, ktoré sa stali v michalovskej eparchii v uplynulom období. Diskusné príspevky na tému prednesených referátov predniesli viacerí duchovní. K súčasnej mierovej problematike hovoril Preosvietený vladyka Cyril. Zástupca štátnej ľudovej správy pozdravil rokovanie duchovenstva a podal potrebné vysvetlenie na dotazy jednotlivých duchovných. Záverom porady d. o. prot. M. Ščerbej pozdravil Preosvieteného vladyku Cyrila a blahoželal mu pri príležitosti 10. výročia jeho biskupského svätenia. Tiež boli prečítané pozdravné telegramy, ktoré vzácny jubilant pri tejto príležitosti obdržal od našich štatutárnych cirkevných orgánov, duchovenstva a veriacich.

OSLAVY 10. VÝROČIA BISKUPSKÉHO SVÄTENIA PREOSV. VLADYKU CYRILA

● V nedeľu 16. XI. 1975 v pravoslávnom katedrálnom chráme v Michalovciach boli odslúžené slávnostné bohoslužby pri príležitosti osláv 10. výročia od vysvätenia Preosvieteného vladyku Cyrila na biskupa michalovského. Slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu slúžil Preosvietený vladyka Cyril za asistencie d. o. prot. Jána Chomu, d. o. Štefana Horkaja, predstaveného katedrálneho chrámu, a za posluhovania posluchačov PBF br. Greša a Pilipa. Ľudový spev viedol brat kantor Ján Fedor. Kázeň na evanjeliovú tému predniesol d. o. Št. Horkaj. Po sv. liturgii bol odslúžený ďakovný moleben za zdravie Preosvieteného vladyku Cyrila, po ktorom d. o. prot. Ján Choma predniesol pozdrav a zaželal Preosvietenému vladykovi do jeho ďalšej arcipastierskej činnosti veľa Božieho požehnania. Potom vzácnemu jubilantovi blahoželalo prítomné duchovenstvo, členovia kurátorského zboru a pravoslávni veriaci z Michaloviec a okolia, ktorí darovali Preosvietenému vladykovi kytice živých kvetov.

ARCHIJEREJSKÉ BOHOSLUŽBY

● V piatok dňa 21. XI. 1975, v deň sviatku Uvedenia Bohorodičky do chrámu, Preosvietený vladyka Cyril odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v pravosl. katedrálnom chráme v Michalovciach za spoluslúženia d o. Štefana Horkaja.

(M. Š.)

Blahoželáme

Dňa 15. februára sa dožije 55 rokov a odchodu na zaslúžený odpočinok člen kurátorského zboru, vzorný, starostlivý kostolník, brat ONDREJ ŠTEC zo Sloviniek. Je povolaním baník. Pravoslávnej viere zostal verný i v krízovom období, kedy sa stal členom kurátorského zboru a kostolníkom. Svoje sily venuje i povzbudeniu iných. Za túto vernosť a prácu mu právom patrí, aby sme mu my, pravoslávni veriaci, členovia kurátorského zboru a miestny duchovný, na stránkach nášho časopisu poďakovali a zaželali do ďalších dní na odpočinku veľa zdravia a Božieho požehnania v práci pri našom sv. chráme.

Na mnohaja i blahaja lita!

I. N.